

4 KLASEI

TAIP!

MOKYTOJO KNYGA

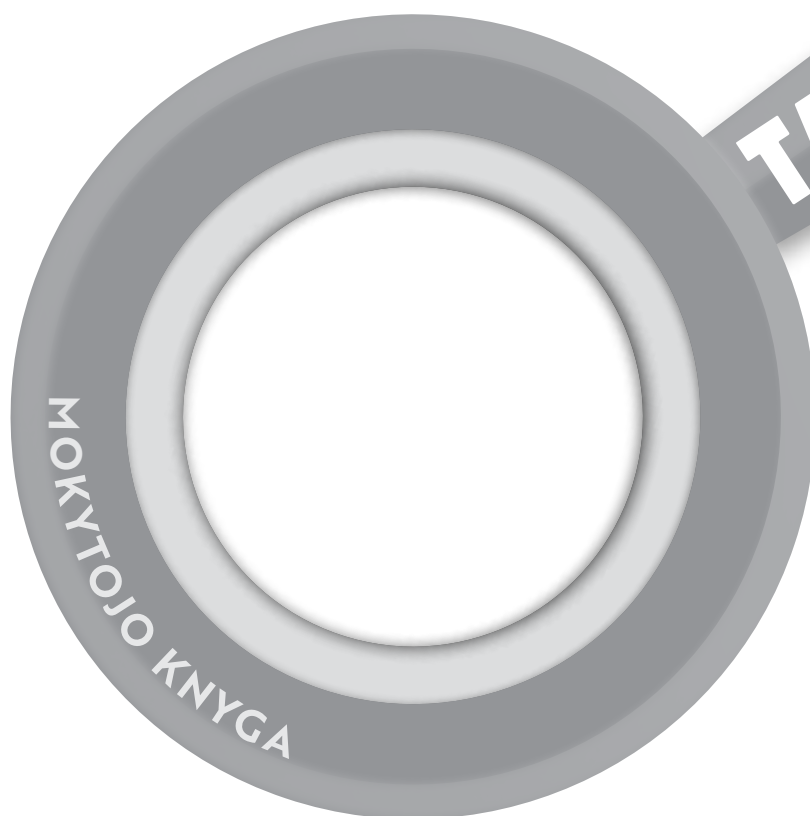
PASAULIO PAŽINIMAS

GAMTOS MOKSLAI IR VISUOMENINIS
UGDYMAS

PASAULIO PAŽINIMAS

**GAMTOS MOKSLAI IR VISUOMENINIS
UGDYMAS**

4 KLASEI

**RITA MAKARSKAITĖ-PETKEVIČIENĖ,
AUŠRA ŽEMGULIENĖ,
VIOLETA VARNAGIRIENĖ**

TURINYS

VADOVĖLIO KONCEPCIJA IR STRUKTŪRA 5

4 klasės pasaulio pažinimo ILGALAIKIS ugdomosios veiklos planas pagal serijos „TAIP!“ „Pasaulio pažinimas. Gamtos mokslai ir visuomeninis ugdymas“ vadovėlį 4 KLASĖI 7

I DALIS 16

1 skyrius. ATSAKINGA VEIKLA BENDRUOMENĖSE. Visuomeninis ugdymas 16

- 1 tema. ŽMONĖS PRIE EKRANŲ 16
„TAIP“ LABORATORIJA 18
- 2 tema. ŽMONĖS TARP ŽMONIŲ 19
„TAIP“ LABORATORIJA 21
- 3 tema. SKIRTINGOS TAUTOS KURIA VALSTYBĘ 22
„TAIP“ LABORATORIJA 24
- 4 tema. ŽMONĖS KURIA DEMOKRATIJĄ 26
„TAIP“ LABORATORIJA 28
- LAIKAS APIBENDRINTI IR ĮSIVERTINTI 30
- 1 SKYRIAUS PASITIKRINAMOJO DARBO VERTINIMO INSTRUKCIJA 30

2 skyrius. MOKAUSI ELGTIS SU PINIGAIS. Visuomeninis ugdymas 32

- 1 tema. NORĖČIAU BŪTI VERSLININKAS 32
„TAIP“ LABORATORIJA 34
- 2 tema. BŪTINA VARTOTI ATSAKINGAI 34
„TAIP“ LABORATORIJA 37
- 3 tema. ŠEIMOS PAJAMOS IR IŠLAIDOS 38
„TAIP“ LABORATORIJA 40
- 4 tema. TAUPYTI AR SKOLINTIS? 41
„TAIP“ LABORATORIJA 43
- LAIKAS APIBENDRINTI IR ĮSIVERTINTI 44
- 2 SKYRIAUS PASITIKRINAMOJO DARBO VERTINIMO INSTRUKCIJA 45

3 skyrius. APIE MEDŽIAGAS. Gamtos mokslai 47

- 1 tema. NAUDOJAME ĮVAIRIAS MEDŽIAGAS 47
„TAIP“ LABORATORIJA 49
- 2 tema. MIŠINIAI 51
„TAIP“ LABORATORIJA 54
- 3 tema. APIE MEDŽIAGŲ KITIMUS PLAČIAU 55
„TAIP“ LABORATORIJA 57
- LAIKAS APIBENDRINTI IR ĮSIVERTINTI 58
- 3 SKYRIAUS PASITIKRINAMOJO DARBO VERTINIMO INSTRUKCIJA 59

4 skyrius. TOKIE SKIRTINGI ORGANIZMAI. Gamtos mokslai 61

- 1 tema. ORGANIZMAI IR APLINKA 61
„TAIP“ LABORATORIJA 64
- 2 tema. GYVŪNŲ GRUPĖS 66
„TAIP“ LABORATORIJA 68
- 3 tema. ORGANIZMAI AUGA, VYSTOSI IR PANAŠĖJA Į SAVO TĖVUS 69
„TAIP“ LABORATORIJA 71
- 4 tema. ŽMOGAUS GYVENIMO POKYČIAI 73
„TAIP“ LABORATORIJA 75
- LAIKAS APIBENDRINTI IR ĮSIVERTINTI 76
- 4 SKYRIAUS PASITIKRINAMOJO DARBO VERTINIMO INSTRUKCIJA 77

II DALIS 77

1 skyrius. ŽMONIŲ GYVENIMAS SKIRTIN- GAIS ISTORIJS LAIKOTARPIAIS. Visuo- meninis ugdymas 79

- 1 tema. PASAULIO ISTORIJS LAIKOTARPIAI 80
„TAIP“ LABORATORIJA 82
- 2 tema. KAS BŪDINGA PRIEŠISTOREI, O KAS SENOVEI? 85
„TAIP“ LABORATORIJA 88
- 3 tema. VIDURAMŽIŲ POŽYMAI 90
„TAIP“ LABORATORIJA 93
- 4 tema. NAUJIEJI IR NAUJAUSIEJI LAIKAI: NAUJOVĖS IR
ATRADIMAI 95
„TAIP“ LABORATORIJA 98
- LAIKAS APIBENDRINTI IR ĮSIVERTINTI 102
- 1 SKYRIAUS PASITIKRINAMOJO DARBO VERTINIMO
INSTRUKCIJA 102

2 skyrius. SKIRTINGI KRAŠTAI. Visuomeninis ugdymas 104

- 1 tema. MŪSŲ ŠALIES KRAŠTOVAIZDIS 104
„TAIP“ LABORATORIJA 105
- 2 tema. ETNOGRAFINIAI LIETUVOS REGIONAI 107
„TAIP“ LABORATORIJA 108
- 3 tema. ŽEMYNAI IR VANDENYNAI 110
„TAIP“ LABORATORIJA 112
- 4 tema. ŽMONĖS GYVENA ĮVAIRIAI 114
„TAIP“ LABORATORIJA 116
- 5 tema. VISI ŽEMYNAI SKIRTINGI 118
„TAIP“ LABORATORIJA 120
- LAIKAS APIBENDRINTI IR ĮSIVERTINTI 121
- 2 SKYRIAUS PASITIKRINAMOJO DARBO VERTINIMO
INSTRUKCIJA 122

KO IŠMOKAU 4 KLASĖJE? Visuomeninis ugdymas 124

PASITIKRINAMOJO DARBO VERTINIMO INSTRUKCIJA 124

3 skyrius. GYVENAME ŽEMĖJE. Gamtos mokslai 126

- 1 tema. JUDĖJIMAS IR JĖGOS 126
„TAIP“ LABORATORIJA 128
- 2 tema. PAPRASTIEJI MECHANIZMAI NĖRA PRASTI 130
„TAIP“ LABORATORIJA 131
- 3 tema. ŠVIESOS ŠALTINIAI 133
„TAIP“ LABORATORIJA 134
- 4 tema. KAS YRA UŽ ŽEMĖS? 136
„TAIP“ LABORATORIJA 137
- 5 tema. ŽEMĖ SUKASI, TODĖL... 138
„TAIP“ LABORATORIJA 140
- LAIKAS APIBENDRINTI IR ĮSIVERTINTI 142
- 3 SKYRIAUS PASITIKRINAMOJO DARBO VERTINIMO
INSTRUKCIJA 142

4 skyrius. APIE BUVEINES IR KAS JOSE VYKSTA. Gamtos mokslai 145

- 1 tema. MIŠKO GARSŲ APSUPTYJE 145
„TAIP“ LABORATORIJA 147
- 2 tema. ORGANIZMŲ MITYBOS GRANDINĖS 149
„TAIP“ LABORATORIJA 152
- 3 tema. YRA IR KITOKIŲ BUVEINIŲ 154
„TAIP“ LABORATORIJA 157
- LAIKAS APIBENDRINTI IR ĮSIVERTINTI 159
- 4 SKYRIAUS PASITIKRINAMOJO DARBO VERTINIMO
INSTRUKCIJA 159

KO IŠMOKAU 4 KLASĖJE? Gamtos mokslai 161

PASITIKRINAMOJO DARBO VERTINIMO INSTRUKCIJA 161

Mokytojas turėtų akcentuoti komandinio darbo svarbą versle: *nariai susitelkę į tą patį tikslą, laikosi susitarimų ir bendradarbiauja*; pabrėžiamas ir atsakingas verslininko (darbdavio) požiūris į darbuotojus: *saugi darbo aplinka, savijauta, mokymai, edukacijos, įmonės atsakomybė už jos poveikį aplinkai ir visuomenei, pavyzdžiui, įmonė gali remti gyvūnų globos organizacijas*.

Kaip sugalvoti verslo idėją?

Nagrinėjamas tekstas ir schema. Svarbiausia, kad mokiniai suprastų, kas yra verslas ir kaip sugalvoti verslo idėją, todėl paprašykime, kad mokiniai savais žodžiais paaiškintų, kas yra verslas, ką padeda suprasti schema ir kaip sugalvoti verslo idėją.

Susipažįstama su situacija, ką sumanė verslininkas Arūnas; aiškinamasi konkurencijos sąvoka.

Atsakydami į klausimus mokiniai dar kartą aptaria situaciją, įtvirtina supratimą, kaip sugalvoti verslo idėją; įvardija savybes, jų manymu, būdingas šiam verslininkui.

Skirkime laiko verslams, veikiantiems artimiausioje aplinkoje, aptarti. Mokiniai remiasi patirtimi ir įvardija, kurie verslai teikia paslaugas, kurie gamina prekes; svarsto, kuo šie verslai naudingi bendruomenei. Pasmprotaukime, kokių verslų trūksta.

Užduotys užrašuose

1 užduotis. Rodyklėmis sujungiama: *Ūkininkas – turi daug žemės, ją dirba ir iš šios veiklos pragyvena. Verslininkas – imasi veiklos ar darbo, iš kurių gyvena ir gauna pelno. Amatininkas – dirbinius dažniausiai daro rankomis ir juos parduoda.*

Lentelėje pateikiama pavyzdžių, kas kuo verčiasi, kas teikia paslaugas, kas gamina prekes.

Paslaugas teikia švietimo, sveikatos, krašto apsaugos, aplinkosaugos, gaisrinės saugos, kelių infrastruktūros aptarnavimo, kultūros, mokslo ir kt. specialistai. Paslaugos tenkina žmonių poreikius (buitinius, socialinius, kultūrinius), pagerina įsigytų prekių, turto, gyvenamosios aplinkos, sveikatos kokybę.

Vartojimo prekės skirtos žmonių ar namų ūkių vartojimui; kasdienio vartojimo prekės: maistas, buitinė chemija ir kt.; ilgalaikio vartojimo prekės: baldai, kompiuteriai ir kt.

Plėtotė. Patyrinėti Lietuvos gamintojų sąrašą www.gaminama.lt ir susipažinti, ką gamina lietuviai.

2 užduotis. Ką dirba verslininkas? Sujungiama rodyklėmis: *Numato įmonės pelną. Rūpinasi, kad vartotojai susidomėtų įmonės produktais. Tiria, kokia prekių paklausa. Remontuoja įrangą. Ieško, su kuriomis įmonė-*

mis bendradarbiauti. Svarsto, kaip plėtoti verslą. Prognozuoja ir skaičiuoja, kiek reikės darbuotojų. Iš banko skolinasi lėšų.

Remiamasi vadovėlyje pateikta schema ir parašoma, ką dar dirba verslininkas.

Kokios savybės svarbios verslininkui? *Verslininkui būdingos šios savybės: atkaklumas, nenusimena dėl nesėkmių, nepasiduoda; komunikabilumas, linkęs bendrauti; visada dirba, galvoja, generuoja idėjas; mokosi iš klaidų, permąsto sprendimus; kiekvienoje situacijoje įžvelgia privalumų; išradingas, randa problemų sprendimo būdų; geba sudominti, energingas.* Pagrindžiama, kodėl viena ar kita savybė svarbi.

3 užduotis. Parašoma, ką verslininkai turi suprasti ir mokėti daryti (mokiniai gali dirbti poromis, grupėmis, remtis patirtimi ir tartis):

- *šunų kirpėja turi išmanyti, kaip nesukelti gyvūnui streso, kaip nukirpti nagus, kaip jį maudyti, kokias priemonės naudoti ir kt.;*
- *asmeninis treneris turi būti supratingas, maloniai bendraujantis, turėti žinių apie sportą ir treniravimą, mokėti vesti treniruotes, gebėti parodyti, kaip atlikti pratimus, pakoreguoti kito žmogaus laikyseną, sudaryti individualią treniruočių programą, mokyti taip, kad kitas suprastų, išmanyti žmogaus organizmo ypatybes, dalyvauti įvairiuose sporto, aktyvios gyvenamosios renginiuose ir pan.;*
- *daržovių augintojas turi išmanyti apie auginamus augalus, jų priežiūrą, aplinkos sąlygų įtaką augalams, žinoti apie augalų ligas, kenkėjus; žinoti, kokia įranga būtina ūkiui, kaip tręšti laukus, kaip tausoti gamtą, kokie yra tvaraus ūkininkavimo principai ir pan.;*
- *meistras, remontuojantis dviračius, turi būti kruopštus, turi dirbti greitai, gebėti nustatyti gedimus, mokėti perrinkti dviratį, paruošti jį sezonui, dirbti su įrankiais, keisti detales, domėtis, kokie dviračiai gaminami ir kt.*

4 užduotis. Kuri verslo idėja, mokinių nuomone, yra geriausia? Pateikiama argumentų, kodėl toks verslas reikalingas (pvz., *prekyba sendaikčiais reikalinga, nes žmonės ieško kokybiškų daiktų, šie daiktai pritaikomi buityje, puošia interjerą, atliepia mados tendencijas, rinkos poreikius ir t. t.*). Sugalvojamas įmonės pavadinimas.

Šią užduotį galima atlikti ir namuose: mokiniai kartu su šeimos nariais pasitartų ir surašytų argumentus apie pasirinktą verslą.

2 pamoka

„TAIP“ LABORATORIJA

Mokymo(si) uždaviniai	Veiklos į(si)vertinimo kriterijai
Mokiniai tyrinėdami schemą išsiaiškina, kaip kurti verslo planą.	Mokiniai - įvardija, kokį verslą norėtų pradėti ateityje, ir paaiškina, kuo jis būtų naudingas; - remiasi patarimais ir sukuria savo galimo verslo planą.

Kaip sukurti verslo planą?

Schemoje pateikiamas verslo kūrimo planas. Planuojant verslą tenka atsakyti į daug klausimų. Susipažinkime su galimais atsakymais ir kaskart prašykime mokinių pateiktus atsakymus papildyti, išsakyti savo nuomonę ir idėjas.

Remiantis patarimais kuriamas grupės verslo planas: užrašomi atsakymai į kiekvieną klausimą; sugalvojamas įmonės pavadinimas, logotipas.

Grupių darbai pristatomi klasės draugams; savarankiškai parašyti verslo planai gali būti pristatomi grupėse.

Užduotys užrašuose

1 užduotis. Mokinys dirba savarankiškai, galvoja, kokį verslą norėtų pradėti ateityje, ir atsako į pateiktus klausimus. Taip sukuria savo verslo planą.

2 užduotis. Iš eilės sunumeruojama, kas svarbu kuriant verslą.

1. Sudaryti verslo idėjų sąrašą.
2. Vertinti idėjas pagal požymius (*pastarieji minimi 1-oje užduotyje*).
3. Pasirinkti tinkamiausią idėją.
4. Apibūdinti pasirinktą idėją (*pagal 1-os užduoties požymius*).
5. Sugalvoti įmonės pavadinimą.

3 užduotis yra apmąstymo užduotis. Mokiniai nurodo, ką sužinojo apie verslininko veiklą; svarsto, ar norėtų ateityje tuo užsiimti, paaiškina, kodėl.

Apmąstoma, pasitikrinama

Mokiniai turėtų gebėti

- įvardyti, kas yra verslininkas (-ė), ir apibūdinti jo (jos) veiklą;
- paaiškinti, kuo artimiausios aplinkos verslai yra naudingi;
- įvardyti, kokį verslą norėtų pradėti ateityje;
- argumentuoti, kodėl jį pasirinktų;
- sukurti nesudėtingą verslo planą.

2 tema. BŪTINA VARTOTI ATSAKINGAI

(2 pamokos)

Ankstesnėje klasėje mokiniai aiškinosi, kad teršalai plinta vandens apytakos ratu (jie upeliais patenka į jūrą, susigeria į gruntą ir gali pasiekti požeminius vandenis). Jie žino, kad vandenį reikia taupyti ir kaip galima tai daryti; supranta, kokia elektros energijos gavyba „draugiška“ aplinkai.

Šioje temoje aptariamas atsakingas vartojimas, kai vartotojai patenkina savo poreikius, o kartu skatina aplinkai mažiau kenksmingą produktų gamybą, jų paskirstymą, vartojimą ir atliekų šalinimą. Atsakingai vartoti būtina – taip mažiau kenkiame aplinkai, mažėja tarša, taupomi gamtiniai ištekliai ir iškastinis kuras, o atliekos pakartotinai naudojamos ir perdirbamos. Visuomenė tampa taupesnė, gerėja vartotojų sveikata.

Kas būdinga kraštovaizdžiui?

Paveikslėliuose atpažįstamas Lietuvai būdingas kraštovaizdis – uostamiestis ir piliakalnis. Pateikiama daugiau pavyzdžių.

Remdamiesi patirtimi ar mokytojo rodoma vaizdine medžiaga mokiniai lygina mūsų šalies kraštovaizdį su kitų kraštų kraštovaizdžiu pagal požymius: *kokia gyvenamoji vieta (miesteliai, vienkiemiai, didmiesčiai, gyvenimas kalnuose, trobelėse ant polių, urvai dykumoje, miesteliai salose, arti ugnikalnių ir kt.); kokia gamta (pelkės, ežerai, eglynai, džunglės, koralai, smėlio ir akmenų dykumos, geizeriai, fiordai ir kt.).*

Skirkime laiko mokiniams pasidalyti patirtimi, koks dar kraštovaizdis būdingas kitiems kraštams. Mokiniai gali iš anksto pasirengti pasakojimui, kurį pagal galimybes pajvairintų skaidrėmis, nuotraukomis. Svarstoma, kad kaimą, miestelį ir miestą *skiriame pagal gyventojų skaičių: kaime gyvena iki kelių šimtų, miestelyje iki 3 tūkstančių gyventojų, mieste – daugiau nei 3 tūkstančiai; didieji miestai taip pat išskiriami remiantis gyventojų skaičiumi.*

Kaip keičiasi kraštovaizdis?

Tekstas, sąvokų paaiškinimas ir iliustracijos padeda mokiniams suprasti du dalykus:

- koks Lietuvos reljefas (*lygus ir kalvotas*);
- kas sudaro kraštovaizdį (*kalvos, upės, ežerai, gyvenamosios vietos, miškai, dirbami laukai, pievos, augalija, gyvūnija ir pan.*).

Pasikartojamos kalvos dalys: *kalvos apačia – tai papėdė, kalvos šonas – tai šlaitas, kalvos viršus – tai viršūnė.* Kaip žmogus keičia kraštovaizdį? Remiamasi paveikslėliais: *kerta miškus, kopas sutvirtina tverdami šakų tvorelėmis, kasa naudingųjų iškasenų karjerus.* Pateikiama daugiau tiek teigiamos, tiek neigiamos žmogaus ūkinės veiklos, vykdomos žemės ūkio, miškų ūkio, žvejybos, prekybos, statybos, verslo, turizmo ir kitose srityse.

Užduotys užrašuose

1 užduotis. Grupuojami paveikslėliai: *Lietuvos kraštovaizdis – 3, 4, 5, 6, 7 paveikslėliai; kitų kraštų kraštovaizdis – 1, 2, 8, 9 paveikslėliai.*

2 užduotis. Dirbama su vadovėlio tekstu ir parašoma, kas sudaro Lietuvos kraštovaizdį: *upės, kalvos, ežerai, gyvenamosios vietos, miškai, dirbami laukai, pievos, pelkės.*

3 užduotis. Remiamasi Lietuvos gamtiniu žemėlapiu, esančiu vadovėlyje; *gelsvai nuspalvinama kalvota Lietuvos dalis – Žemaičių aukštuma ir kitos rytų bei pietryčių aukštumos; žaliai – lygi Lietuvos dalis, žemumos. Baltijos jūra spalvinama mėlynai. Lietuvos siena pažymima raudonai.*

4 užduotis. Sugalvojama pavyzdžių, kaip žmogus keičia kraštovaizdį: *gražu, jauku – pasodina gėlių, įkuria parką, pastato pavėsinę, sutvarko upės krantinę, surenka šiukšles ir pan.; nepatrauklu, užteršta – pakelėje išverčia statybines atliekas, kaupia senas padangas, apipiešia pastatus, padega sausą žolę ir pan.* Užduotį galima koreguoti: pasiūlykime mokiniams atitinkamų iliustracijų iškirpti iš laikraščių, žurnalų.

2 pamoka

„TAIP“ LABORATORIJA

Mokymo(si) uždaviniai	Veiklos į(si)vertinimo kriterijai
Mokiniai • tyrinės įvairius žemėlapius (Lietuvos, vietovės) ir juose orientuosis – ras reikiamus Lietuvos objektus.	Mokiniai • randa žemėlapyje reikiamus objektus ir nusako jų padėtį pagal pasaulio kryptis; • parodo gatves, kuriose yra objektai, trumpiausią kelią tarp objektų; • tyrinėja kelionės maršrutą.

Kaip orientuojusi Lietuvos žemėlapyje?

1 užduotis. Darbą su žemėlapiu galima organizuoti atitinkamai:

- kurį nors objektą mokytojas ar mokinys parodo klasės gamtiniame žemėlapyje;

- tada mokiniai dirba savarankiškai: klasės žemėlapyje rodyto objekto ieško vadovėlio gamtiniame žemėlapyje;
- savarankiškai surastą objektą gali parodyti draugui – taip mokiniai vienas kitą patikrina ir įtvirtina darbo su žemėlapiu įgūdžius.

Lietuvos gamtiniame žemėlapyje tyrinėjami (svarbu – pirmiausia objektai parodomi; tada nusakoma jų padėtis Lietuvoje pagal pasaulio kryptis) šie objektai:

- Baltijos jūra (orientyras, padedantis rasti mūsų šalį; jūra yra Lietuvos vakaruose);
- valstybės siena;
- mūsų šalies valstybės kaimynės (Latvija yra į šiaurę nuo Lietuvos ir t. t.), prisimenamos jų sostinės;
- Lietuvos sostinė, uostamiestis ir kiti didieji miestai (Kaunas ir Šiauliai);
- ilgiausia Lietuvos upė (remiantis Lietuvos administraciniu žemėlapiu įvardijama, per kokias vietas Nemunas teka); atiteka iš Baltarusijos;
- antra pagal ilgį Lietuvos upė (Neris); atiteka iš Baltarusijos; abi didžiosios upės suteka Kaune (atkreipkime dėmesį į santakos nuotrauką);
- kitos didelės Lietuvos upės: Šventoji (esanti Aukštaitijoje, o ne pajūryje), Šešupė, Venta;
- Lietuvos ežerai rekordininkai (Asveja – ilgiausias, Tauragnas – giliausias, Drūkšiai – didžiausias); kiti, prie kurių yra tekę būti;
- Aukštojas.

Lietuvos etnografiniame žemėlapyje tyrinėjami šie objektai: gimtasis miestas, miestelis ar kaimas (tegul mokiniai įvardija orientyrus, kurie padeda tą gyvenvietę surasti: gal ji netoli upės ar kokio ežero, miesto, gal arti Lietuvos šiaurinės sienos ir pan.).

Lietuvos administraciniame žemėlapyje tyrinėjama (randami keliai, geležinkeliai, vietovės), kaip iš gimtinės ar gyvenamosios vietos vykti į sostinę ir kitus didžiuosius Lietuvos miestus, pas giminaičius. Darbą galima organizuoti poromis.

Pagal poreikį įvairių objektų galima paieškoti pasirinktinai ir kituose žemėlapiuose.

Visos šios užduotys skirtos naudojimosi žemėlapiu mokinių gebėjimams ugdyti. Svarbiausia, kad mokiniai mokytųsi su šia vaizdine priemone dirbti, ją tyrinėti ir gebėti surasti bei parodyti joje reikiamus objektus.

2 užduotis. Tyrinėjama, kas žemėlapyje pažymėta sutartiniais ženklais; mokomasi nusakyti objekto padėtį – *ligoninė yra Kalno gatvėje, nuo mokyklos į rytus, o nuo parko į vakarus* ir t. t.

Įvardijamos gatvės, kuriomis galima eiti nuo muziejaus iki parko; ieškoma trumpiausio kelio.

Tyrinėjamas žemėlapis vietovės, kurioje yra mokinių mokykla; randama, kokie objektai kuriose gatvėse yra. Galiausiai įvardijami objektai, kurie padeda susiorientuoti vietovėje. Šios dvi paskutinės tyrinėjimo užduoties dalys padės mokiniams orientuotis artimiausioje aplinkoje ir ją pažinti.

3 užduotis. Dirbama su Lietuvos administraciniu žemėlapiu ir mokomasi tyrinėti, koku maršrutu keliavo Beno šeima apžiūrinėdama parkus (mokiniai gali mokyti poromis). Patyrinėjus aplankytus miestus svarstoma,

- kiek galėjo trukti ši kelionė (leiskime mokiniams pasidalyti mintimis remiantis patirtimi, juk dažnas yra keliavęs po Lietuvą lankydamas artimuosius, žymias vietas ar traukdamas link pajūrio);
- tikėtina, kad mokiniai minės pajūrio miestus, kuriuose keliautojai galbūt apsistojo nakvynei;
- būtinai skatinkime mokinius argumentuoti mintis: *Kodėl taip sakai?, Kodėl taip manai?*;
- kiek apytiksliai kilometrų nuvažiavo Beno šeima; skaičiuodami remkimės faktais: *bendras Lietuvos sienos ilgis yra 1732 km; Lietuvos teritorija iš rytų į vakarus driekiasi 373 km, iš šiaurės į pietus – 276 km.*

Žinoma, šią užduotį galima atlikti ir matematikos pamokoje: tada, remiantis atstumais tarp miestų (skaičiuojame interneto lentelių, žemėlapių duomenis), skaičiuojama tiksliai, kiek kilometrų nuvažiavo Beno šeima.

Iš karto tikėtų atlikti 5 užrašų užduotį.

Užduotys užrašuose

1–3 užduotis skirkime mokiniams atlikti savarankiškai. Bus galima patikrinti ir įvertinti jų pasiekimus. 4 užrašų užduotį aiškinantis ir aptariant patariame atlikti drauge su mokytoju.

1 užduotis. Skirtingų spalvų rodyklėmis nurodoma, kokie yra Lietuvos objektų pavadinimai: *jūra – Baltija; upė, tekanti per Vilnių, – Neris; ilgiausias ežeras – Asveja; kalva, aukščiausia Lietuvos vieta – Aukštojas; didžiausias ežeras – Drūkšiai; giliausias ežeras – Tauragnas; ilgiausia upė – Nemunas.*

2 užduotis. Dirbama su žemėlapiu (remiamasi Lietuvos gamtiniu žemėlapiu): sutartinėmis spalvomis žymimi objektai (*Lietuvos siena – raudonai; jūra, upės, ežerai – mėlynai; miestai – juodu skrituliu*); įrašomi objektų pavadinimai (*Baltijos jūra; Nemunas, Neris; Drūkšiai, Tauragnas, Asveja; Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai; Latvija – Ryga, Lenkija – Varšuva, Baltarusija – Minskas, Rusija – Maskva*).

3 užduotis. Kalvos viršūnėje piešiamas suolas, šlaite – medelis, o papėdėje – takelis. Taip įtvirtinamos kalvos dalys.

4 užduotis. Pristatomi žemėlapių požymiai: *A žemėlapis vaizduoja miestą; mažą plotą; stambų vaizdą. B žemėlapis vaizduoja šalį; didelį plotą; smulkų vaizdą.*

5 užduotis. Remiamasi vadovėlio medžiaga ir pažymimas Beno šeimos kelionės maršrutas.